

Gemeenteraad Nieuwkoop

datum Puza Communicatie
uw brief/kenmerk
zaaknummer 447660
behandeld door [REDACTED]
betreft 2025 - Evaluatie participatiebeleid 2021
bijlage(n) 1

Beste raadsleden,

Bij het vaststellen van het participatiebeleid in 2021 heeft u met ons afgesproken dat we onze participatieactiviteiten periodiek evalueren. De inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024, waarin het vroegtijdig betrekken van inwoners en het centraal stellen van participatie een belangrijke pijler is, maakt dit een passend moment om te bezien of ons huidige beleid en de bijbehorende instrumenten nog aansluiten bij wat inwoners, raad en organisatie nodig hebben.

Met de bijgevoegde evaluatie geven wij uitvoering aan de Participatieverordening 2023 – waarin jaarlijkse evaluatie is voorzien – én aan de bestuurlijke toezegging die voortvloeit uit motie 2021-068 (Monitoringinstrumenten participatie).

De evaluatie brengt in kaart hoe het participatiebeleid in de praktijk functioneert, wat daarin goed werkt en waar kansen liggen voor doorontwikkeling. De volledige inzichten, conclusies en aanbevelingen staan uitgebreid beschreven in de bijgevoegde rapportage. In deze brief beperken wij ons tot het aanbieden van de evaluatie en het schetsen van het kader waarin deze evaluatie tot stand is gekomen.

Tijdens een raadsinformatieavond over Omgevingsgericht werken d.m.v. de methode Factor C op 25 februari 2025 bent u al geïnformeerd over de 90% versie van deze evaluatie.

Wij bieden de volledige evaluatie nu ter kennisneming aan. Er ligt op dit moment geen voorstel voor beleidswijziging voor. Het betreft een transparante terugkoppeling over de uitvoering van de evaluatie en aanbevelingen die voortkomen uit de evaluatie.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Nieuwkoop

De wettelijke publicaties vindt u op overheid.nl. Abonneer u via www.overheid.nl/berichten-over-uw-buurt.

Gemeente Nieuwkoop

Telefoon:

14 0172 (geen netnummer nodig)

Bezoekadres:

Postadres:

Klant Contact Centrum, Teylersplein 1

Postbus 1

info@nieuwkoop.nl

2441 LE Nieuwveen

2460 AA Ter Aar

www.nieuwkoop.nl

Volg de gemeente op Facebook: <https://facebook.com/GemeenteNieuwkoop> of X: <https://x.com/gemnieuwkoop>

Nicolette Caspers
Gemeentesecretaris

Robbert-Jan van Duijn
Burgemeester

Communicatie

EVALUATIE PARTICIPATIEBELEID

Versie:

08-12-2025

Status:

Definitief

Kenmerk:

100% versie

E-mailadres

[Redacted]

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	3
1 Inleiding.....	5
1.1 Aanleiding van de evaluatie participatie	5
1.2 Doel van de evaluatie	5
1.3 Vragen die we met de evaluatie willen beantwoorden	5
1.4 welke methodes gebruiken we hiervoor	5
2 Participatiebeleid en -aanpak in gemeente Nieuwkoop.....	6
2.1 Ontwikkeling van de participatie in gemeente nieuwkoop	6
2.2 Documenten	6
2.3 Visie op participatie	7
2.4 Uitgangspunten van ons huidige participatiebeleid	7
2.5 Doelstelling van ons participatiebeleid	7
2.6 Middelen die we inzetten	8
2.7 Online participatieplatform Denkmee.Nieuwkoop.nl	8
2.8 Onze werkwijze	9
2.9 Participatieniveaus en welke we inzetten	10
2.10 Omgevingswet en participatie.....	11
2.11 Resultaten interne evaluatie	12
2.12 Hoe ervaren onze inwoners en andere belanghebbenden onze participatie	14
2.13 Hoe ervaart onze gemeenteraad onze participatie	14
2.14 Samenwerking met partners	15
2.15 Jongerenparticipatie	15
2.16 Initiatieven van buiten (inwoners, ondernemers en verenigingen).....	16
2.17 Rollen en verantwoordelijkheden	17
2.18 Participatieverordening	17
3 Externe kansen en bedreigingen	18
3.1 Vertrouwen in de overheid	18
3.2 Trends en ontwikkelingen in participatie	18
3.3 Stille midden.....	20
4 Conclusies en aanbevelingen.....	21
4.1 Conclusies en aanbevelingen.....	21
4.2 Plan van aanpak.....	23
BIJLAGE 1 Projecten met participatie in 2022-2024.....	24
BIJLAGE 2 Beoordeling participatie door dorpsraden	29
BIJLAGE 3 Achtergrondinformatie gebruikers Denkmee.nieuwkoop.....	30
BIJLAGE 4 Onderzoek naar de beoordeling en beleving van participatie onder inwoners	31
BIJLAGE 5 Onderzoek naar de beoordeling en beleving van participatie onder de gemeenteraad	33

SAMENVATTING

Aanpak

Doelen van de evaluatie van ons participatiebeleid van 2021 zijn:

- leren wat er goed gaat en wat er beter kan op basis van het vastgestelde participatiebeleid;
- analyseren of ons beleid past bij de doelstelling van participatie onder de omgevingswet;
- doen van aanbevelingen om ons participatiebeleid door te ontwikkelen.

We hebben gekeken hoe we ons participatiebeleid uitvoeren en wat het effect ervan is. Hiervoor hebben we kwantitatieve en kwalitatieve gegevens verzameld, geanalyseerd en gerapporteerd. Op basis daarvan zijn er aanbevelingen om onze werkwijze verder te ontwikkelen of daar waar het goed gaat voort te zetten.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 leest u de aanpak en opzet van de evaluatie van ons participatiebeleid. Hoofdstuk 2 laat zien hoe we participatie in gemeente Nieuwkoop aanpakken, waarbij we inzoomen hoe we de uitgangspunten van ons participatiebeleid 2021 oppakten. In hoofdstuk 3 leest u over maatschappelijke ontwikkelingen die een grote rol spelen bij participatie. De conclusie en aanbevelingen staan in hoofdstuk 4.

Belangrijkste conclusies

Er gaat veel goed. De uitgangspunten van ons participatiebeleid, inzet van online participatie en training van de organisatie in de omgevingsgericht werken methode Factor C brachten de aanpak van participatie in onze gemeente in een stroomversnelling. Dit zorgt voor een goede en stabiele basis om op voort te bouwen. Afgelopen jaren zijn inwoners en andere betrokkenen steeds vaker in een vroeg stadium betrokken. Dat levert goede ideeën, wensen en aandachtspunten op om mee te nemen bij het verder ontwikkelen van de plannen. Tegelijkertijd zien we dat we een grote groep (het stille midden) lastig te bereiken is en vaak een kleinere groep betrokkenen het podium claimt voor het eigen belang. Het is soms lastig om daardoor het algemeen belang niet uit het oog te verliezen.

Verder hebben we ervaren dat er niet een standaard participatie aanpak is die we overal zomaar kunnen toepassen. De praktijk wijst uit dat de invulling van participatie maatwerk is en blijft en nauw samenhangt met de complexiteit, gevoeligheid en het verloop van de opgave.

Tegelijkertijd is het belangrijk om te blijven leren en ontwikkelen om te blijven aansluiten bij de veranderende wereld om ons heen. Denk aan polarisatie, het stille midden en de Omgevingswet.

De belangrijkste aanbevelingen zijn:

- Kritisch blijven beoordelen of participatie echt nodig is en toegevoegde waarde biedt aan de hand van de Factor-C methodiek. Is dit het geval, dan zorgen we voor duidelijke kaders en doelen van de participatie. Deze aanpak zorgt ervoor dat de participatie doeltreffend, doelmatig en proportioneel is.
- Met de invoering van de Omgevingswet is enkel 'participatie organiseren' niet meer voldoende. Het is belangrijk goed bij te houden wat er aan participatie is gedaan, wat er tijdens de participatie is opgehaald, vast te leggen wat ermee is gedaan en dit terug te koppelen aan belanghebbenden. Een goede terugkoppeling is belangrijk omdat het bijdraagt aan betrokkenheid, transparantie en vertrouwen. Om dit te borgen is een aanbeveling om in basis standaard participatieverslagen te maken en te publiceren en een participatielogboek bij te houden.
- Door toenemend bezwaar vanuit individueel belang (bijvoorbeeld uitzicht) vertraagt of blokkeert steeds vaker het algemeen belang (bijvoorbeeld woningbouw). Goede participatie kan bijdragen aan draagvlak, maar we moeten realistisch omgaan met het feit dat we nooit

iedereen tevreden krijgen. Dit vraagt ook van een gemeenteraad om het proces in zijn geheel te beoordelen en niet op een individueel geval. Het verdient aanbeveling met elkaar in gesprek te gaan hoe hiermee om te gaan.

- Doelgroepen bereiken die wel een belang hebben, maar niet zo snel van zich laten horen vraagt om extra inspanning. Per project, fase en mijlpaal is het belangrijk een afweging te maken of deze inspanning nodig is.
- Tijdens deze evaluatie is gebleken dat de participatieverordening, ons participatiebeleid, de Participatiewijzer, de participatieleidraad, het Strategisch Kader communicatie, participatie en dienstverlening en onze werkwijze niet helemaal in lijn zijn met elkaar. Het is een aanbeveling om dit op te pakken en waar nodig met elkaar in lijn te brengen.
- Om snel en efficiënt een eerste indruk te krijgen van wat er speelt in een kern, ontwikkelen we een intern document "Ken je kern" met de op dat moment bekende belanghebbenden, wat er leeft, de belangrijkste data en een stukje historie. Zo borgen we dat we bij nieuwe projecten goed aansluiten bij de betreffende kern/omgeving. Belangrijk hierbij is om het document steeds bij te werken met nieuwe relevante informatie voortkomend uit nieuwe projecten en processen.

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING VAN DE EVALUATIE PARTICIPATIE

Bij het vaststellen van het participatiebeleid door de gemeenteraad (juli 2021) is afgesproken dat we onze participatie activiteiten evalueren. Ook de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024, een wet met veel aandacht voor het centraal stellen van bewoners en participatie, is een goed moment om te evalueren of een herijking van ons participatiebeleid en de bijbehorende documenten nodig is.

1.2 DOEL VAN DE EVALUATIE

Het doel van de evaluatie is het in kaart brengen van de toepasbaarheid van het huidige participatiebeleid, wat er goed gaat en wat beter kan. Zo kunnen we ons participatiebeleid doorontwikkelen aan de hand van de inbreng van inwoners, gemeenteraad, externe partners en medewerkers van de gemeente en passend bij gedachten achter participatie van de Omgevingswet en wat is geborgd in onze participatieverordening. Met deze evaluatie is tevens voldaan aan de gewenste uitvoering van de evaluatie uit de Verordening inspraak, participatie en uitdaagrecht gemeente Nieuwkoop 2023 en aan de bestuurlijke toezegging om een evaluatie te doen in reactie op de aangenomen motie 2021-068 Monitoringinstrumenten participatie.

Deze evaluatie gaat in op:

- Wat zijn onze ervaringen met communicatie en participatie.
- Wat we kunnen leren van de ervaringen.
- Hoe willen we als gemeente onze participatie verder ontwikkelen.
- Hoe draagt de participatie bij tot goede besluiten.
- Voldoen we aan de eisen aan participatie die voortkomen uit de Omgevingswet.
- Voldoen we en voldoet onze participatieverordening aan de eisen van de Wet versterking participatie op decentraal niveau.

1.3 VRAGEN DIE WE MET DE EVALUATIE WILLEN BEANTWOORDEN

Met deze evaluatie willen we de volgende vragen beantwoorden:

- Hoe hebben we de aanbevelingen uit ons participatiebeleid (zie hoofdstuk 2.1) opgepakt?
- Levert dit het gewenste resultaat?
- Past het huidige beleid voldoende bij de doelstellingen van de Omgevingswet?
- Welke aanbevelingen zien we naar aanleiding van deze evaluatie?

1.4 WELKE METHODES GEBRUIKEN WE HIERVOOR

- Interviews met collega's van verschillende afdelingen of doelstellingen van participatie zijn gehaald en of aan de uitgangspunten is voldaan.
- Enquête onder inwoners en andere belanghebbenden bij participatietrajecten via Nieuwkoop Nieuws en ons online participatieplatform Denkmee.Nieuwkoop.
- Enquête onder de dorpsraden.
- Enquête onder onze gemeenteraadsleden.
- Analyse resultaten inwonersonderzoek 'Waar staat je gemeente'.
- Analyse resultaten 'Evaluatie dorpsgericht werken'.
- Analyse diverse (beleids)stukken of deze in lijn zijn en passen bij de doelstellingen van de Omgevingswet.

2 PARTICIPATIEBELEID EN -AANPAK IN GEMEENTE NIEUWKOOP

2.1 ONTWIKKELING VAN DE PARTICIPATIE IN GEMEENTE NIEUWKOOP

In 2021 heeft de gemeenteraad ons huidige participatiebeleid en de huidige participatiewijzer vastgesteld. Aanleiding toen was de continu veranderende rolverdeling tussen overheid en gemeenschap. Dit vroeg om een aanpassing in processen en werkwijzen vanuit de behoefte aan meer duidelijkheid om succesvolle¹ participatietrajecten te realiseren. In het participatiebeleid 2021 is meteen geanticipeerd op de Omgevingswet.

Uitgangspunt is dat het participatiebeleid helpt bij het vinden van de juiste balans tussen gemeente en gemeenschap bij de voorbereiding en realisatie van plannen en projecten binnen de 'publieke ruimte'. Ook is ons participatiebeleid bedoeld om meer duidelijkheid te scheppen over wie wanneer wat doet. En hoe wij of derden het participatieproces zo goed mogelijk inrichten waarbij rekening is gehouden met het speelveld en mogelijke kaders². De visie in het in 2020 vastgestelde strategisch kader Communicatie, Participatie en Dienstverlening was het vertrekpunt voor het participatiebeleid.

Belangrijkste conclusies en aanbevelingen in 2021³

- De basis met betrekking tot de aanpak van participatie staat.
- Van belang is om de denkkraft van onze inwoners meer vooraf in te zetten bij het ontwikkelen van plannen.
- Groei van de behoefte naar nieuwe vormen van (digitale) participatie.
- Op voorhand helder communiceren over de werkwijze en hieraan vasthouden (verwachtingsmanagement).
- Participatie is maatwerk. Ons nieuwe beleid geeft aan dat de vormgeving van participatie moet aansluiten op de opgave, waarbij de vorm van participatie kan verschillen per fase van het project.
- De werkwijze rondom inwonersinitiatieven en/of 'Buiten naar Binnen' werken is nog onvoldoende uitgewerkt en geborgd in de organisatie.

2.2 DOCUMENTEN

Het betrekken van inwoners, ondernemers en instellingen bij plannen en projecten zit in het DNA van onze gemeente. Afgelopen jaren hebben we ernaar toegewerkt dit te doen binnen gestelde kaders en met duidelijke rollen. We willen met onze participatie plannen beter maken en alle verschillende belangen duidelijk in beeld krijgen zodat het college of de gemeenteraad een weloverwogen afweging kan maken in het algemeen belang.

Overzicht beleidsstukken participatie:

- Lijst adviesrecht (januari 2024)
- Participatieleidraad (december 2023)
- Participatieverordening (februari 2023)
- Evaluatie dorpsgericht werken (januari 2023)
- Participatiebeleid (juli 2021)
- Participatiewijzer (juli 2021)
- Omgevingsvisie (juli 2021)
- Dienstverleningsconcept (mei 2021)

¹ Succesvol is te lezen als: het gaat om de taak alle (en vaak tegenstrijdige) maatschappelijke en particuliere belangen op te halen en te wegen, zodat het college en/of de gemeenteraad kan komen tot een weloverwogen en gemotiveerd besluit.

² Bron: participatiebeleid Nieuwkoop 2021

³ Bron: participatiebeleid Nieuwkoop 2021 pagina 6

- Strategisch kader communicatie, participatie en dienstverlening (november 2020)

2.3 VISIE OP PARTICIPATIE ⁴

Wij geven uitvoering aan het continueren en versterken van onze groeiende gemeente en levendige dorpen, ook los van landelijke trends en ontwikkelingen. Wij vinden het belangrijk dat onze inwoners hierin meedenken en meedoen. Dit doen wij door onze inwoners de ruimte te geven, maar ook actief te betrekken om te komen met initiatieven voor hun leefomgeving. Dit draagt bij aan een prettige, veilige en duurzame leefomgeving. Om te zorgen dat zoveel mogelijk inwoners en andere belanghebbenden kunnen meedoen, richten wij onze processen en communicatiekanalen zo toegankelijk en laagdrempelig mogelijk in.

Het vroegtijdig betrekken van onze inwoners en andere belanghebbenden bij plannen, projecten en beleid zorgt voor een beter gezamenlijk resultaat. Hierbij houden wij rekening met het feit dat participatie maatwerk is en wij aan de voorkant in onze communicatie duidelijk en transparant moeten zijn over de wijze van participeren en binnen welke (vastgestelde) kaders. Hierbij zijn wij transparant richting inwoners en andere betrokkenen wanneer we keuzes moeten maken, dit in het besef dat niet alles mogelijk is. Wij maken zichtbaar hoe de input van de inwoners is verwerkt in de gemaakte keuzes.

In de visie staan drie overkoepelende doelen centraal:

1. Betrokkenheid: inwoners betrekken, laten meedenken en meedoen door ruimte te geven.
2. Toegankelijkheid: processen voor iedereen begrijpelijk, toegankelijk en inclusief ingericht, zodat iedereen zoveel mogelijk zelfstandig kan meedoen!
3. Helderheid: duidelijke rollen en processen en transparante communicatie.

2.4 UITGANGSPUNTEN VAN ONS HUIDIGE PARTICIPATIEBELEID

Een initiatief kan vanuit de gemeente of vanuit inwoners, bedrijven of andere instellingen komen. Dit kan vervolgens gezamenlijk worden vormgegeven. Participatie is een middel dat alleen zinvol is als er ruimte is voor invloed of ruimte om mee te denken. Als besluiten alleen nog om een “ja of nee” vragen, zijn ze niet geschikt voor participatie en is informeren voldoende. Is deze ruimte er wel, dan werken we samen om de plannen beter te maken. Daarbij is het altijd nodig om een afweging te maken tussen de verschillende belangen. Door te participeren geven inwoners mede vorm aan hun leefomgeving.

- De inhoud van de opgave bepaalt de participatie aanpak.
- We maken participatie toegankelijk. Ook willen wij een breder bereik onder onze inwoners, om een grote betrokkenheid te realiseren en tot goede keuzes te komen. Iedereen moet van zich kunnen laten horen en het liefst op een zo laagdrempelig mogelijke manier. Wij streven inclusiviteit na, dat wil zeggen dat iedereen die mee wil doen, ook mee kan doen. Het betekent niet dat iedereen mee moet doen. Wel proberen we actief de inwoners te bereiken die niet snel uit zichzelf meedoen maar wel belanghebbenden zijn.
- We zetten in op een duidelijk participatieproces. De richtlijnen hiervoor zijn uitgewerkt in onze participatiewijzer.
- We denken vanuit duidelijke rollen.

2.5 DOELSTELLING VAN ONS PARTICIPATIEBELEID

In ons participatiebeleid van 2021 is opgenomen dat participatie zeker niet als doel heeft absoluut draagvlak te realiseren, of bezwaar en beroep te voorkomen. Het gaat om de taak alle (en vaak tegenstrijdige) maatschappelijke en particuliere belangen op te halen en te wegen, zodat het college

⁴ Bron: participatiebeleid Nieuwkoop 2021

en/of de gemeenteraad kan komen tot een weloverwogen en gemotiveerd besluit. Participatie leidt daarom zeker niet altijd tot een besluit waarmee iedereen het eens is.

Er staat verder:

We willen samen met onze inwoners maatschappelijke waarde creëren waarbij participatie bijdraagt aan:

- Een concreet en kwalitatief resultaat (een nieuwe speeltuin, een toekomstvisie, (voorfase van) beleid of een geslaagde buurtbarbecue);
- dat weloverwogen en gemotiveerd tot stand is gekomen;
- waarbij verwachtingen helder waren;
- en een of meerdere procesdoelen zijn behaald, zoals een breder draagvlak, begrip en wederzijds vertrouwen en/of een betere samenwerking.

2.6 MIDDELEN DIE WE INZETTEN

Gemeente Nieuwkoop zet diverse middelen in om inwoners en andere belanghebbenden te bereiken en om bereikbaar te zijn. We stemmen deze zoveel als mogelijk af op de te bereiken doelgroep en het doel.

- Nieuwkoop Nieuws (digitaal en huis-aan-huis)
- Onze gemeentelijke websites
- Sociale media (Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter)
- Online participatieplatform Denkmee.Nieuwkoop.nl
- Swipocratie
- Pers
- Gesprekken met belanghebbenden (o.a. inwoners, ondernemers, verenigingen, raad, dorpsraad)
- Brieven
- Nieuwsbrieven over projecten
- Inwonersbijeenkomsten
- Bouwapp
- Verbeterdebuurt app
- Inspreekmogelijkheid tijdens raadsvergaderingen
- Wijkspreekuren (wijkagenten)
- Inloopbijeenkomsten (Jong in Nieuwkoop)
- Verenigingsloket
- Ondernemersloket
- Energiecoaches
- Loket-1

2.7 ONLINE PARTICIPATIEPLATFORM DENKMEE.NIEUWKOOP.NL

Toegankelijkheid is een belangrijk uitgangspunt voor onze participatie activiteiten. Fysieke bijeenkomsten proberen we waar mogelijk te laten samenvallen met een vergelijkbare digitale informatie- en participatiebijeenkomst via ons online platform Denkmee.Nieuwkoop.nl. Gemeente Nieuwkoop heeft een hoge online participatiegraad van bijna 18%. Dat betekent dat naar verhouding veel inwoners zich hebben aangemeld bij ons online participatieplatform. Gemeente Nieuwkoop is gevraagd haar expertise te delen met andere gemeenten om te komen tot een hoge online participatiegraad. De 25% beste gemeenten van vergelijkbare omvang (30.000-100.000 inwoners) hebben gemiddeld een participatiegraad van 9,5%. De 25% beste gemeenten met een omvang van 10.000-30.000 inwoners hebben gemiddeld een participatiegraad van 15,9%. Gemeente Nieuwkoop scoort dus (ruim) boven de beste 25% van vergelijkbare gemeenten. Dit blijkt uit een analyse van Go Vocal/Spotler - de provider van het platform (april 2024).

<Zie bijlage 3.>

2.8 ONZE WERKWIJZE

In 2022 tot en met 2024 hebben we bij zo'n 70 projecten actief geparticipeerd met diverse betrokkenen op verschillende niveaus. <Zie bijlage 1.> De evaluatie hiervan is te vinden in paragraaf 2.9. Hier beschrijven we de uitvoering van onze visie.

Maatwerk

Onze participatieaanpak is maatwerk en afgestemd op de complexiteit en gevoeligheid van het project. Het projectteam bepaalt in overleg met de bestuurder de participatieaanpak of neemt het besluit om niet te participeren. Passend bij de inhoud van de opgave combineren we de participatie fysiek en digitaal, of vindt deze alleen digitaal of alleen fysiek plaats.

In 2024 zijn projectmedewerkers getraind in de participatiemethodiek Factor-C voor omgevingsgericht werken en communiceren. Hiermee verankeren we onze brede scope van het betrekken van de totale samenleving in gemeente Nieuwkoop bij de ontwikkeling van ons beleid en hebben we een stap gezet van 'dorpsgericht' naar 'omgevingsgericht' werken.

Factor-C positioneert communicatie in het hart van beleid en is een methode met een maatwerk-aanpak voor stakeholders per fase en per mijlpaal. Bij kleinere minder complexe opgaven kijken we welke facetten van Factor-C goed te gebruiken zijn en toegevoegde waarde bieden. De communicatieadviseurs ondersteunen de afdelingen hierbij. De training maakt medewerkers nog bewuster van het krachtenveld dat continu in beweging kan zijn tijdens een proces, de eigen invloed daarop en de invloed ervan tijdens het proces.

Werken met deze omgevingsgerichte methodiek zorgt er ook voor dat het projectteam verantwoordelijkheid neemt en bij iedere keuze, inhoudelijk of procesmatig, een heldere onderbouwing kan laten zien. Door te werken met Factor-C is een uniforme procesmatige aanpak gewaarborgd met duidelijke processtappen en rollen. Tegelijkertijd garandeert deze methode maatwerk. Iedere opgave kent unieke mijlpalen en een unieke stakeholders- en omgevingsanalyse die vragen om een eigen strategische aanpak en praktische uitvoering.

Door te werken via de Factor-C methodiek werkt de organisatie in basis veel meer omgevingsgericht dan voorheen. Het verdient aanbeveling om te bekijken of door deze manier van omgevingsgericht werken aanpassingen gewenst zijn in de Participatiewijzer zodat dit volledig met elkaar in lijn is.

Toegankelijkheid

Toegankelijkheid van onze participatie heeft continu onze aandacht. Onze communicatie is afgelopen jaren verder ontwikkeld naar heldere taal en daardoor toegankelijker. De schrijfwijzer is vernieuwd en veel medewerkers hebben een schrijfttraining 'Helder schrijven' gevolgd.

Met het inzetten van het online participatieplatform Denkmee.Nieuwkoop.nl hebben wij de mogelijkheid inwoners en andere belanghebbenden online te laten participeren. Hiermee bereiken we een grotere en bredere doelgroep. En betrekken we ook (jongere) inwoners, die minder snel naar een informatiebijeenkomst komen, gemakkelijker bij participatie.

Duidelijk participatieproces en rollen

Daarnaast betrekken we inwoners en andere stakeholders waar dat mogelijk en gewenst is steeds vaker in een vroeg stadium om hen mee te nemen in het proces. We doen dit om te bouwen aan (wederzijds) vertrouwen, om in een vroeg stadium al wensen, ideeën en aandachtspunten op te halen en om tijd te hebben om aangedragen inzichten in de vervolgstappen te onderzoeken.

De gemeenteraad wordt hierdoor ook eerder in het proces meegenomen om zich over een kwestie te buigen zonder dat er meteen sprake is van besluitvorming. Er is daardoor een beter inzicht in de

verschillende belangen. Team woningbouw bijvoorbeeld, zet hiervoor de planverkenning in. Soms is het niet mogelijk om belanghebbenden vroeg te betrekken omdat er eerst duidelijke kaders van de gemeenteraad nodig zijn.

In de participatieaanpak zijn we duidelijk naar belanghebbenden waar er ruimte zit om wensen, ideeën en aandachtspunten mee te geven en waar niet. In welke fase van het proces we zitten en welke stappen nog volgen.

Dorpsraden en verenigingen

Dorpsraden en verenigingen staan midden in de samenleving en weten wat er speelt. Ze zijn een onmisbare schakel tussen de inwoners en gemeente. Voor veel verenigingen geldt dat zij vanuit een specifiek belang (bijvoorbeeld sport) een belangrijke bijdrage leveren aan de leefbaarheid van een dorpsgemeenschap.

In 2008 is gemeente Nieuwkoop gestart met dorpsgericht werken. Stap voor stap zijn in de afgelopen jaren zeven dorpsraden gevormd binnen onze gemeente. Een dorpsraad kijkt breder en staat voor het algemeen belang in een dorp. Zij zijn de oren en ogen in een dorp. Onze dorpsraden zijn daarom een belangrijke stakeholder. We betrekken ze waar mogelijk in een vroeg stadium bij nieuw beleid en nieuw projecten in hun omgeving en houden hen op de hoogte. Zij, op hun beurt, informeren ons over wat er in het dorp speelt en leeft.

De dorpsraden beoordelen hun betrokkenheid bij de participatie gemiddeld met een 6,2. We zien daarbij een groot verschil in de beoordeling door de dorpsraden variërend van een 4 tot een 8. De dorpsraden vinden dat ze in het algemeen goed geïnformeerd worden, al zouden ze graag eerder betrokken willen worden om nog meer te kunnen meedenken. Ze geven aan de terugkoppeling over de belangenafweging, het verdere verloop of het besluit nog weleens te missen. Eén dorpsraad geeft aan op inloopavonden behoefte te hebben aan een centrale toelichting met de mogelijkheid daarop te kunnen reageren.

<Zie bijlage 2.>

2.9 PARTICIPATIELEVELS EN WELKE WE INZETTEN

Binnen de omgevingsgerichte methode Factor-C maken we onderscheid tussen de belangen: meeweten, meedenken, meewerken en meebeslissen. Bij iedere mijlpaal tijdens een bepaalde fase van een project bepalen we welke belanghebbenden van belang zijn en wat hun rol (beslissers, beïnvloeder, toeleverancier of gebruiker) is. Het is belangrijk om te realiseren dat de rol van beslissers veelal bij het college of de gemeenteraad ligt, die daarbij een zorgvuldige afweging maakt tussen de diverse belangen. Inwoners en andere betrokkenen neigen er nog wel eens naar zich deze rol toe te eigenen. Duidelijke communicatie over het besluitvormingsproces en de ruimte voor inwoners en andere belanghebbenden om mee te denken of wellicht mee te werken tijdens het proces voorafgaand aan het besluit, helpt om de verwachtingen goed te managen.

Rol	Toelichting
Gebruiker/afnemers	Zij voelen de impact van het uitgevoerde project of ondervinden de gevolgen ervan.
Toeleveranciers/uitvoerders	Zij zijn nodig voor het slagen of uitvoeren van het project, door kennis, mankracht of middelen te leveren.
Beïnvloeders	Zij oefenen invloed uit (vaak op de beslissers) en kunnen daarom indirect effect hebben op het verloop van het project.
Beslissers	Dit zijn de personen of partijen die bevoegd zijn om besluiten te nemen.
Belang	Toelichting
Meeweten	Deze betrokkenen spelen geen actieve rol in het project of in een bepaalde projectfase, maar we houden hen wel op de hoogte.

	Bijvoorbeeld omdat ze later een formele beslisser zijn. Of er is bij deze mijlpaal alleen ruimte om te informeren.
Meedenken	Dit zijn de betrokkenen waarvan het projectteam een bepaalde inhoudelijke inbreng hoopt te krijgen.
Meewerken	Dit zijn de betrokkenen die meewerken aan het project.
Meebeslissen	Dit zijn de betrokkenen die in het project de besluiten nemen, meestal college en/of gemeenteraad.

Niet ieder project of beleidsstuk biedt ruimte voor inwoners of andere belanghebbenden om mee te denken of mee te werken. Ook is niet iedere opgave even complex dat een verkenningsstudie en/of participatie altijd nodig is. Als er geen ruimte is voor inwoners om mee te denken, dan is het voldoende om inwoners en andere stakeholders te informeren (meeweten). We zijn dan ook transparant dat er niet meer ruimte is. Inwoners toch laten meedenken en niks hiermee doen, is geen participatie en leidt tot frustratie en wantrouwen. Bovendien kost het organiseren van inwonersbijeenkomsten en online peilingen tijd en middelen.

2.10 OMGEVINGSWET EN PARTICIPATIE

De Omgevingswet legt veel nadruk op participatie. Participatie in de Omgevingswet is echter vormvrij. Ook is er geen harde verplichting voor inwoners en andere belanghebbenden om deel te nemen. Echter, overheden zijn wel verplicht om participatie te organiseren bij onder andere Omgevingsvisie, programma, omgevingsplan, projectbesluit, omgevingsvergunning. En moeten aantonen hoe zij belanghebbenden betrokken bij hun besluitvorming.

Enkele belangrijke punten over participatie in de Omgevingswet:

- Vroegtijdige betrokkenheid: de wet stimuleert dat belanghebbenden vroegtijdig worden betrokken om hun belangen, meningen en creativiteit in te brengen.
- Verantwoordelijkheid: bij het vaststellen van instrumenten zoals omgevingsvisies, programma's, omgevingsplannen en vergunningen, moeten overheden aangeven hoe belanghebbenden zijn betrokken en wat de resultaten hiervan zijn.
- Flexibiliteit: de wet schrijft niet voor hoe we participatie precies moeten vormgeven. Dit kan per situatie verschillen, afhankelijk van de locatie, het soort besluit en de betrokkenen.
- Gevolgen van onvoldoende participatie: belanghebbenden kunnen altijd een zienswijze indienen of bezwaar maken tegen een ontwerpbesluit, ongeacht of er wel of niet is geparticipeerd. Zoals het nu uit ziet kan Raad van State louter procedureel toetsen aan participatie, namelijk of en hoe inwoners in het besluitvormingsproces zijn betrokken en hoe de resultaten daarvan zijn verwerkt, en niet inhoudelijk. Belanghebbenden kunnen zich dus niet succesvol beroepen op de kwaliteit van burgerparticipatie bij de totstandkoming van een Omgevingsbesluit.

Volstaan met enkel het organiseren van participatie is dus niet meer voldoende. Het is belangrijk goed bij te houden wat er aan participatie is gedaan, wat er tijdens de participatie is opgehaald, vast te leggen wat ermee is gedaan en dit terug te koppelen aan belanghebbenden.

Participatie bij wijziging van het omgevingsplan

Tot 2031 krijgen we in grote lijnen te maken met twee 'vormen' van wijzigingen in het omgevingsplan. De omgevingswet stelt dat als een gemeente een wijziging van het omgevingsplan maakt, dan moet ze daarvan een kennisgeving doen. In die kennisgeving staat hoe de gemeente participatie gaat vormgeven. Dit staat in artikel 10.2, lid 1 van het Omgevingsbesluit. Onze maatwerk aanpak houdt al rekening met de manier waarop we de participatie aanpakken. Toch is het goed om het hier nog eens te duiden.

- Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft iedere gemeente direct een omgevingsplan van rechtswege met een tijdelijk en een nieuw deel. Het tijdelijk deel zijn onder andere de regels uit verschillende vervallen instrumenten. Deze regels moet de gemeente omzetten naar het

nieuwe deel. Gemeenten krijgen hier tot eind 2031 de tijd voor. Bij het harmoniseren, actualiseren en dereguleren van het omgevingsplan kiezen we voor een gebiedsgerichte aanpak die we afwisselen met afgebakende thematische wijzigingen. Het streven is om dit zoveel als mogelijk beleidsneutraal te doen, maar zal toch leiden tot veel wijzigingen van het omgevingsplan met nauwelijks impact.

- Tegelijkertijd zullen er ook wijzigingen in het omgevingsplan zijn als gevolg van nieuwe beleid of gebiedsontwikkeling.

Beide processen vinden naast elkaar plaats. De impact van de wijzigingen als gevolg van het harmoniseren, actualiseren en dereguleren van het omgevingsplan zal naar verwachting veelal minder groot zijn dan wijzigingen door nieuw beleid of gebiedsontwikkeling.

In de eerste situatie geven we bij de gebiedsgerichte aanpak de voorkeur aan een praktische aanpak van onze participatie, passend bij verwachtingen van de diverse belanghebbenden zoals ze gewend waren bij bestemmingsplannen. Deze praktische participatieaanpak bestaat in ieder geval minimaal uit communicatie over de wettelijke procedures en termijnen van kennisgeving tot besluit. Bij de thematische wijzigingen is er veelal meer ruimte om mee te denken waardoor de participatieaanpak mogelijk uitgebreider is. Dit is ter beoordeling van het projectteam.

Bij het opstellen van nieuw beleid of gebiedsontwikkeling met veel impact kiezen we altijd voor een werkwijze volgens de methode Factor-C.

2.11 RESULTATEN INTERNE EVALUATIE

Van 2022 tot en met zomer 2024 hebben we over zo'n 70 projecten met inwoners en andere belanghebbenden geparticipeerd. Projecten in alle soorten en maten, zoals het kiezen van speeltoestellen, meedenken over beleid, wensen en aandachtspunten ophalen bij het ontwikkelen van een nieuwe wijk of een Integraal Kindcentrum (IKC). De looptijd per project varieert, van enkele weken tot meerdere jaren. Ook de betrokkenheid is wisselend, veelal wel groot. Online zijn er gemiddeld 130 reacties en bij fysieke bijeenkomsten zien we gemiddeld 67 deelnemers. Voor deze evaluatie hebben we ook intern teruggekeken op de participatie tijdens deze projecten.

Wat ging er goed

We zien een goede en positieve betrokkenheid van inwoners en andere belanghebbenden. We halen veel ideeën, wensen en aandachtspunten op. Bij de projecten met een langere doorlooptijd zijn er verschillende momenten om mee te denken. Dat wordt gewaardeerd. Evenals het vroeg betrekken. De bijeenkomsten zijn goed georganiseerd en er zijn voldoende deskundigen aanwezig om de diverse vragen te beantwoorden.

Wat kan er beter?

De eerdere ervaringen leerden ons al om inwoners en andere belanghebbenden eerder te betrekken. Dat zijn we de laatste 1,5 jaar daarom al gaan doen. Het managen van de verwachtingen blijft belangrijk. Het helpt onszelf daarbij ook om een tijdlijn, processtappen, uitgangspunten en keuzes die wel of niet vaststaan duidelijk te hebben. Zo kunnen we goed vaststellen wat we uit de participatie willen halen. En duidelijk en transparant zijn naar inwoners en belanghebbenden.

We hebben afgelopen jaren waardevolle informatie opgehaald en namen dit zeker mee in het verder uitwerken van de plannen waar dit mogelijk was, maar vergaten nog wel eens daarover te communiceren. Dat is sowieso een aandachtspunt: inwoners en andere belanghebbenden onderdeel maken van de keuzes en dilemma's waar we tegenaan lopen en welke afwegingen we in de verschillende belangen maakten. Een goede terugkoppeling is belangrijk omdat het bijdraagt aan betrokkenheid, transparantie en vertrouwen.

Daarnaast blijft het lastig om inwoners die achter de plannen staan of jongeren een stem te geven (het stille midden). Die laten minder van zich horen, terwijl hun belang ook van belang is. Dat zorgt ervoor

dat er soms onevenredig veel aandacht gaat naar (een kleine groep met) persoonlijke belangen in plaats van naar het grotere algemeen belang.

We zien verder dat de maatschappij verhardt. Het is lastig om anderen op hun gedrag aan te spreken als hierover geen afspraken zijn gemaakt.

Laatste aandachtspunt is de digitale vragenlijst. Open vragen geven veel informatie en duiden de antwoorden, maar zijn veel werk om te verwerken. Al bieden nieuwe ontwikkelingen hier steeds beter hulp bij. Tegelijkertijd kan het interpreteren van de antwoorden bij open vragen lastig zijn. Wat wordt er bedoeld? Goed om hiervan bewust te zijn en een weloverwogen keuze te maken tussen gesloten en open vragen of een combinatie ervan en de formulering van de vraag.

Zijn de plannen verbeterd door participatie?

De participatieprocessen zorgen over het algemeen voor aanpassingen in de plannen. Voor wie dit een verbetering is verschilt. Omwonenden zijn vaak goed vertegenwoordigd en zien vaker aanpassingen op basis van hun feedback, bijvoorbeeld in de ruimtelijke inrichting of specifieke wensen zoals doorzichten of ontsluiting van gebieden. De gemeente heeft baat bij het ontvangen van input van meerdere belanghebbenden zodat we belangen, ook die van het stille midden, beter kunnen afwegen.

Tijd die participatie kost

De tijd die nodig is om de participatie voor te bereiden, te houden en te verwerken is afhankelijk van de complexiteit van het project, de mate van betrokkenheid van verschillende partijen en de duur en het verloop van het proces. In enkele trajecten beïnvloedden tussentijdse keuzes of aanvullende wensen vanuit de raad eerder vastgestelde procesafspraken, waardoor soms stappen opnieuw moesten worden doorlopen of dat er extra participatie nodig was.

Verder is het lastig om onderscheid te maken of de

werkzaamheden alleen voor de participatie zijn of dat ze onderdeel zijn van het proces. Informeren is tenslotte ook participatie. Ook registeren we geen uren. De tijdsbesteding is daarom een inschatting. De procesmanagers geven aan dat de tijd die het kost, het waard is geweest omdat we waardevolle ideeën en aandachtspunten ontvingen. Ook dit is een inschatting. Daarbij gaat het altijd om een afweging van verschillende (vaak tegenstrijdige) belangen en zal de waarde ervan verschillend worden ervaren. Dit alles maakt dat de waarde van participatie niet SMART⁵ is te maken.

Vinden we participatie belangrijk

De resultaten van de interne evaluatie geven aan dat we participatie belangrijk vinden. Ondanks dat participatie tijd kost en ook wel eens betrokkenen teleurstelt omdat we een afweging moeten maken tussen alle verschillende en vaak tegenstrijdige belangen. De betrokkenheid van inwoners is belangrijk om de plannen beter te maken. Inwoners waarderen het persoonlijke contact en dat ze ideeën, wensen en aandachtspunten kunnen inbrengen.

Wat vindt de ambtelijke organisatie belangrijk om participatie waardevol te laten zijn

We vinden participatie heel belangrijk en hebben ervaren dat de volgende aandachtspunten belangrijk zijn om de participatie waardevol te laten zijn.

- De tijd nemen om de tijdlijn en processtappen, en de zaken die wel en niet vaststaan duidelijk te hebben en daarbij op voorhand vast te stellen wat we uit de participatie willen halen.
- Inwoners tijdig betrekken, heldere kaders meegeven (duidelijk zijn over het proces en over waarop wel geen participatie mogelijk is), en duidelijke terugkoppeling geven over wat met hun input is gedaan. Dit is essentieel voor het creëren van een gevoel van betrokkenheid, vertrouwen en dat wij hun inbreng serieus nemen.

⁵ Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden

- Het is belangrijk om een brede en representatieve groep inwoners te betrekken, waaronder jongere mensen en minder hoorbare stemmen (stille midden). Om iedereen een luisterend oor te bieden, zodat ook de mensen die niet op de voorgrond treden ruimte krijgen om hun zegje te doen. En we alle meningen goed in beeld hebben zodat het bestuur een weloverwogen beslissing kan maken.
- Een basis voor een uniforme aanpak voor uitnodigingen, rapportages en evaluaties om de efficiëntie van het participatieproces te bevorderen en te zorgen voor uniformiteit.

<In bijlage 1 vindt u een overzicht van onze belangrijkste participatieactiviteiten 2022-2024.>

2.12 HOE ERVAREN ONZE INWONERS EN ANDERE BELANGHEBBENDEN ONZE PARTICIPATIE

Onze inwoners zijn tevreden over de participatie binnen de gemeente. Ze geven ons een 6,9 voor onze participatie. Met een vragenlijst in Nieuwkoop Nieuws en op Denkmee.Nieuwkoop.nl hebben we onze inwoners gevraagd hoe ze onze participatie ervaren en beoordelen. Deze is 132 keer digitaal ingevuld en 1x op papier. De betrokkenheid bij participatie is groot, blijkt uit de reacties. Ruim 80% dacht één of meerdere keren actief mee op Denkmee.Nieuwkoop. Voor fysieke bijeenkomsten is dit ruim 50%. Redenen om niet te participeren zijn: geen tijd, onderwerp niet relevant, was niet bekend. Zo'n 60% geeft aan dat de gemeente voldoende participeert, 40% vindt het te weinig.

<In bijlage 4 vindt u de uitkomsten van deze vragenlijst.>

2.13 HOE ERVAART ONZE GEMEENTERAAD ONZE PARTICIPATIE

De gemeenteraad beoordeelt onze participatie gemiddeld met een 7,6. Op één raadslid na die meent dat er nog veel te verbeteren is, zijn de raadsleden over het algemeen positief. Ze vinden de participatiebijeenkomsten professioneel met veel aandacht voor inwoners. Ze waarderen dat inwoners de mogelijkheid krijgen om mee te denken.

Verbeteringen liggen volgens de gemeenteraad op het vlak van verwachtingsmanagement, het terugkoppelen van de opgehaalde resultaten, het bereiken van het stille midden en om inwoners en andere belanghebbenden meer mee te nemen in de keuzes en dilemma's waar we als organisatie tegenaan lopen.

De raadsleden bezoeken zelf ook participatiebijeenkomsten. De een vaker dan de ander. De meeste raadsleden geven aan dat het duidelijk is wat er op de bijeenkomst is te verwachten. Hoe de verschillende belangen van de betrokkenen zijn meegewogen in de adviezen vindt de helft van de raadsleden duidelijk. Daarbij maakt een raadslid de opmerking dit meer een politieke afweging te vinden en niet iets van de organisatie.

De meningen van de raadsleden zijn verdeeld op de vraag of ze voldoende betrokken worden bij projecten en beleid. De raadsleden die vinden van niet, willen graag eerder in processen worden meegenomen en vaker worden bijgepraat. Ook de meningen over voorbeelden van geslaagde en minder geslaagde participatietrajecten lopen uiteen. Uitzondering hierop is de participatie bij het plaatsen van flexwoningen aan de W.P. Speelmanweg. Deze wordt enkele keren genoemd als geen goed voorbeeld.

Tweederde van de raadsleden geeft aan zich te herkennen in de ervaring dat het soms best een dilemma is hoe om te gaan met sprekers met een individueel belang. Vanuit de rol als volksvertegenwoordiger willen zij goed naar deze sprekers luisteren. Tegelijkertijd willen ze dit in perspectief plaatsen van het participatietraject dat al is gelopen en van het algemeen belang van de samenleving. Dat kan betekenen dat zij de spreker moeten teleurstellen dat bij de afwegingen andere belangen meer gewicht is toegekend. Meerdere raadsleden geven aan het soms wel lastig te vinden wie deze boodschap gaat brengen.

De volgende criteria maken de participatie volgens de raadsleden doelmatig, doeltreffend en proportioneel:

- Er zijn ideeën, wensen en aandachtspunten bij de verschillende belanghebbenden (voorstanders, tegenstanders en stille midden) opgehaald.
- Als de input van alle betrokken zorgvuldig is gewogen en heeft geleid tot een beslissing waarbij het algemeen belang voorop staat.
- Er zijn veel betrokkenen en reacties bij inloopbijeenkomsten en/of Denkmee.

Dit sluit aan bij de motie 'Monitoringsinstrumenten Participatie' d.d. 08-07-2021 waarin de raad belang hecht aan het monitoren van participatie op doeltreffendheid, doelmatigheid en proportionaliteit. De raad verzoekt het college in deze motie voortaan een inschatting van de van ambtelijke ureninzet m.b.t participatie toe te voegen aan startnotities en raadsvoorstellen. In de praktijk blijkt dat niet werkbaar zonder hiervoor extra kosten te maken (zie 2.11). Op een raadsinformatieavond over participatie op 27 februari 2025 is dit met de raad besproken. We zijn daarbij met de raad tot de conclusie gekomen dat door de stappen te volgen van de omgevingsgerichte manier van werken volgens de Factor-C methodiek we borgen dat we participatie doeltreffend, doelmatig en proportioneel inzetten. Het college van B&W beschouwt hiermee de motie als 'afgerond'.

2.14 SAMENWERKING MET PARTNERS

Bij veel projecten werkt de gemeente nauw samen met externe partners om de benodigde gespecialiseerde kennis voor bepaalde projecten in huis te halen. Deze samenwerking is ook waardevol bij participatiebijeenkomsten. Inwoners en andere belanghebbenden zien de externe partner vaak als specialist en daarmee een waardevolle toevoeging op de algemene informatie. Waar mogelijk pakken we de participatie dan ook samen met onze samenwerkingspartners op. Dat helpt onze samenwerkingspartners op hun beurt om zelf uit eerste hand reacties te horen op projectplannen en deze mee te nemen om de plannen waar mogelijk te verbeteren.

2.15 JONGERENPARTICIPATIE

We zien dat jongeren (18-25 jaar) niet of nauwelijks aanwezig zijn bij de georganiseerde inwonersbijeenkomsten over projecten. We spannen ons in om jongeren beter te bereiken.

Aantal jongeren in onze gemeente:

	Man	Vrouw	% jongeren op het totaal aantal inwoners
Inwoners			
Totaal aantal inwoners	14.891	14.610	
15-19 jaar ⁶	801	767	5,3%
20-24 jaar	871	750	5,5%

Samenwerken met jongerenwerk

De samenwerking met ons jongeren netwerk is geïntensiveerd. Ons jongerenwerk is er voor alle jongeren van 10 tot en met 23 jaar uit alle dertien kernen van onze gemeente. Bij het jongerenwerk kunnen zij terecht met allerlei vragen, maar ook als ze iets willen organiseren of een goed idee hebben. Jong in Nieuwkoop heeft vaste inloopavonden en organiseert verschillende activiteiten speciaal gericht op jongeren.

De opkomst en betrokkenheid bij deze activiteiten is wisselend, maar is er wel. Het gaat hierbij echter veelal niet om het ophalen van meningen en ideeën van jongeren voor projecten waar de gemeente actief mee is. Het geeft wel een beeld van wat jongeren bezighoudt en het zorgt voor een eerste contact met jongeren.

De ervaringen van ons jongerenwerk gaan we daarom ook vaker inzetten voor het betrekken van jongeren bij reguliere projecten, door jongeren als aparte doelgroep te zien bij omgevingsgericht

⁶ Gegevens CBS – Bevolking naar leeftijd en geslacht

werken en participeren. Zo organiseerden we in oktober 2024 voor een woningbouwproject in Nieuwveen een speciale bijeenkomst voor jongeren op hun terrein (de voetbalvereniging) aansluitend bij hun leefwereld (voor en na de training). In de voorbereiding hiervan betrokken we de doelgroep zodat de participatiebijeenkomst voor alle partijen waardevol was. We communiceerden over de bijeenkomst via de kanalen die ze al gebruikten: de app van de trainingsgroep. Dit zorgde voor betrokkenheid en waardering voor de moeite. Het is wel relatief tijdsintensief om te organiseren en kan alleen daar waar de beoogde doelgroep zich concentreert.

Jongeren in beeld bij uitnodiging

Zo is er ook geëxperimenteerd met het benaderen van jongeren met een video-uitnodiging voor een participatiebijeenkomst. Dit heeft een wisselend resultaat opgeleverd. Daarom goed om dit middel alleen weloverwogen in te zetten.

App Swipocratie

Er is inmiddels ook ervaring opgedaan met de app Swipocratie. Swipocratie is een online tool waarmee jongeren eenvoudig en snel hun mening kunnen geven door naar links of rechts te vegen. Vergelijkbaar met datingapps en daardoor 'lekker herkenbaar'. Swipocratie is ontwikkeld om moeilijk bereikbare doelgroepen zoals jongeren op een laagdrempelige manier te laten deelnemen aan het publieke debat. We hebben deze online tool op twee momenten ingezet:

1. Participatie rondom de Regionale Energiestrategie 1.0 (RES 1.0) in februari 2021: aan jongeren is gevraagd hoe zij denken over de energietransitie. De peiling is door 79 jongeren uit de gemeente ingevuld in de leeftijd van 15 – 25 jaar.
2. Participatie rondom het beleidskader zonne-energie in mei 2023: aan jongeren is gevraagd hoe zij denken over het opwekken van energie uit zon. De peiling is door 248 jongeren uit de gemeente ingevuld in de leeftijd van 15 – 35 jaar.

Het inzetten van Swipocratie heeft het gewenste resultaat opgeleverd: jongeren op een laagdrempelige manier laten meedenken over het beleidskader zonne-energie en de locaties. Met Swipocratie kunnen we echter maar beperkt informatie ophalen omdat het gesloten vragen zijn met een keuze uit twee antwoorden. Ondanks deze beperking liet de uitkomst wel duidelijk zien dat jongeren in de gemeente Nieuwkoop anders tegen de energietransitie en het beleidskader zonne-energie aankijken dan ouderen. Via gerichte Facebook en Instagram acties en de jongerenwerkers hebben we ingezet op het bereiken van de jongeren.

2.16 INITIATIEVEN VAN BUITEN (INWONERS, ONDERNEMERS EN VERENIGINGEN)

Voor inwonersinitiatieven en/of initiatieven van verenigingen of vrijwilligersorganisaties op het gebied van ontmoeten, sport/bewegen, kunst/cultuur en welzijn is team De Verbinding (Nieuwkoop Actief) het eerste aanspreekpunt. Initiatiefnemers van bouwplannen moeten een omgevingsvergunning aanvragen. Team Ruimtelijke Ontwikkeling beoordeelt of en zo ja, hoe het initiatief kan worden uitgevoerd. Ook heeft de gemeenteraad een lijst van activiteiten vastgesteld waarop de raad adviesrecht heeft.

Afgelopen jaren is daarnaast regelmatig aandacht gevraagd voor de regeling 'Goed idee voor uw dorp, buurt of straat'. Er zijn nog niet veel aanvragen geweest en veelal ging het om kleinere initiatieven zoals een Jeu-de-boulesbaan bij een tennisvereniging. Bij het project Nieuwkoop blijvend in evenwicht heeft de gemeenteraad besloten deze regeling niet te continueren. De gemeenteraad heeft een inloopsprekkuur 'met de raad aan tafel'. Hier kunnen inwoners hun ideeën voor de buurt, wijk of gemeente bespreken met gemeenteraadsliden. De raadsleden bepalen wat ze van het idee vinden. Ook bespreken ze of het haalbaar en betaalbaar is. Als zij het een goed idee vinden, dan kunnen zij het aan de gehele gemeenteraad voorleggen. De raad stemt er vervolgens over.

2.17 ROLLEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN

Bij een participatieproces hebben verschillende partijen specifieke rollen en verantwoordelijkheden.⁷⁸

- Gemeenteraad
 - Volksvertegenwoordigende rol - De gemeenteraad vertegenwoordigt de inwoners en zorgt ervoor dat hun belangen worden meegenomen in de besluitvorming, soms voorafgegaan door een hoorzitting.
 - Kaderstellende rol - De gemeenteraad stelt de kaders vast waarbinnen het college van burgemeester en wethouders (B&W) werkt. Dit omvat het vaststellen van het gemeentelijk participatiebeleid en de participatieverordening.
 - Controlerende rol - De gemeenteraad controleert of de participatieprocessen binnen de vastgestelde kaders zijn uitgevoerd.
- College van B&W
 - Uitvoerende rol - Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van de participatieprocessen binnen de kaders die door de gemeenteraad zijn vastgesteld.
- Projectgroep
 - Initiërende rol - Voor grotere projecten stelt de projectgroep een participatieplan of een participatieparagraaf op, waarin wordt beschreven hoe belanghebbenden worden betrokken.
 - Coördinerende rol - De projectgroep coördineert het participatieproces en zorgt ervoor dat de informatie wordt uitgezet via de middelen waar belanghebbenden toegang tot hebben en dat belanghebbenden kunnen bijdragen.
 - Faciliterende rol - De projectgroep faciliteert bijeenkomsten en zorgt voor de benodigde middelen en ondersteuning om participatie mogelijk te maken.
- Externen (zoals inwoners, dorpsraden, bedrijven en maatschappelijke organisaties)
 - Actieve rol - Externen worden uitgenodigd om actief deel te nemen aan het participatieproces om hun mening en ideeën te delen.
 - Adviserende rol - Input van externen wordt gebruikt om plannen en besluiten te verbeteren en af te stemmen op de behoeften en wensen van de gemeenschap.

2.18 PARTICIPATIEVERORDENING

Onze participatieverordening is in 2023 vastgesteld. Op 1 januari 2025 treedt de Wet versterking participatie op decentraal niveau in werking. Deze heeft als doel de betrokkenheid van inwoners bij gemeentelijk beleid te vergroten. Gemeenten hebben tot 1 januari 2027 de tijd om de nieuwe participatieverordening in te voeren. Dit biedt voldoende tijd om eventueel nodige aanpassingen te maken en de betrokkenheid van inwoners te waarborgen. Onze participatieverordening uit 2023 voldoet al aan de eisen van de nieuwe wet.

Tijdens deze evaluatie is echter gebleken dat de participatieverordening, ons participatiebeleid, de participatiewijzer, de participatieleidraad, het Strategisch Kader communicatie, participatie en dienstverlening en onze werkwijze niet helemaal in lijn zijn met elkaar. Het is een aanbeveling om dit op te pakken en waar nodig met elkaar in lijn te brengen.

⁷ <https://www.raadsleden.nl/het-raadslid/wat-doet-de-gemeenteraad>

⁸ [Rol in het participatieproces | Informatiepunt Leefomgeving](#)

3 EXTERNE KANSSEN EN BEDREIGINGEN

3.1 VERTROUWEN IN DE OVERHEID

Het vertrouwen in de overheid speelt een cruciale rol in de betrokkenheid van inwoners bij participatietrajecten en hun houding hierin. Wanneer inwoners vertrouwen hebben in de overheid, zijn ze eerder geneigd om deel te nemen aan participatietrajecten en zich actief in te zetten voor hun gemeenschap.

Verskillende factoren zijn hierbij van invloed:

- **Tijdsgeest:** In tijden van economische crisis of politieke schandalen daalt het vertrouwen.
- **Landelijke politiek:** Het vertrouwen in de landelijke politiek heeft vaak een directe invloed op het vertrouwen in lokale overheden.
- **Polarisatie:** Dit versterkt de tegenstellingen tussen verschillende groepen in de samenlevingen en de emotionele betrokkenheid, waardoor het moeilijker wordt om tot gezamenlijke oplossingen te komen.
- **Verharden maatschappij:** Hierdoor kunnen er sneller conflicten ontstaan. Er is minder tolerantie en begrip.
- **Onzekerheid:** Politieke onzekerheid, zoals langdurige formaties of wisselende beleidsrichtingen, ondermijnen het vertrouwen van inwoners.
- **Ervaringen uit het verleden:** Eerdere ervaringen met participatietrajecten spelen een grote rol. Positieve ervaringen waarbij input van inwoners daadwerkelijk werd meegenomen, zal het vertrouwen en de bereidheid om opnieuw deel te nemen vergroten. Negatieve ervaringen leiden vaak tot cynisme, weerstand en terughoudendheid.

Op veel factoren hebben we geen of nauwelijks invloed. Wat we wel in eigen hand hebben om het vertrouwen te behouden of te vergroten is dat alle partijen in hun rol het goede voorbeeld geven, transparant, betrouwbaar en consistent zijn in acties en communicatie. Dat we bijvoorbeeld geen zaken beloven die we niet kunnen waarmaken of opnieuw onderzoeken uitzetten waarvan de uitkomst al bekend is, omdat het lastig is om een beluit te nemen.

Daarnaast is belangrijk om goed de verwachtingen te managen, duidelijk en open te zijn over waarover men kan meedenken en waarover niet en wat er met de opgehaalde reacties gebeurt. Ook is het goed om te realiseren dat weerstand vaak voorkomt uit het om aandacht vragen voor een persoonlijk belang, dat met regelmaat tegengesteld is aan het algemeen belang. Goede participatie kan bijdragen aan draagvlak, maar we moeten realistisch omgaan met het feit dat we nooit iedereen tevreden krijgen. Bij besluitvorming is het van belang de persoonlijke zienswijze van bijvoorbeeld een inspreker met een groot eigenbelang af te zetten tegen het totale participatietraject dat is gevoerd (de zienswijze van alle verschillende belanghebbenden) en het algemeen maatschappelijk belang van een dossier en de beslissing te baseren op objectieve criteria en feiten. Het verdient aanbeveling met elkaar in gesprek te gaan hoe hiermee om te gaan.

3.2 TRENDS EN ONTWIKKELINGEN IN PARTICIPATIE⁹

In de afgelopen vijf jaar zijn er landelijk de verschillende trends en ontwikkelingen waar te nemen in het participatielandschap bij gemeenten.

- Steeds meer gemeenten maken gebruik van digitale platforms en tools om inwoners te betrekken bij beleidsvorming en besluitvorming. Dit maakt het gemakkelijker voor inwoners om deel te nemen, ongeacht hun locatie of tijd. En past bij het belang van inwoners dat zij willen participeren op hun eigen voorwaarden en via de platforms van hun voorkeur. Ook in

⁹ www.vng.nl

onze gemeente geven we hieraan invulling door inzet van ons online participatieplatform [Denkmee.Nieuwkoop.nl](https://denkmee.nieuwkoop.nl).

- Omdat er een groeiende behoefte is aan transparantie en vertrouwen in de overheid, werken gemeenten aan het nog verder verbeteren van de communicatie en het opbouwen van vertrouwen om de betrokkenheid van inwoners te vergroten. Inwoners hebben baat bij beter inzicht in hoe beslissingen worden genomen en hoe hun input wordt gebruikt. Ze verwachten open communicatie en duidelijke terugkoppeling van de gemeente. In onze gemeente heeft dit een vlucht genomen door medewerkers organisatiebreed op te leiden in de omgevingsgericht werken methode Factor-C, waarin dit is geborgd.
- Tegelijkertijd zien we bij inwoners een groeiende weerstand tegen projecten die in hun directe omgeving worden gepland. Hiervoor wordt vaak de term NIMBY (Not In My Back Yard) gebruikt. Inwoners maken zich dan vaak zorgen over geluidsoverlast, verlies van groen, uitzicht en/of waardedaling van hun woning. Inwoners zoeken elkaar hierin ook op om steun te mobiliseren. Daarbij komen NIMBY-groepen steeds vaker met alternatieve voorstellen die beter aansluiten bij hun wensen, maar soms voorbijgaan aan het algemeen belang. Soms leidt het NIMBY tot juridische stappen tegen het project. Binnen onze gemeente zien we dit ook. Onze participatie is er daarom op gericht betrokkenen in een vroeg stadium al bij de opgave te betrekken om zo de plannen beter te maken. Daarbij zijn we duidelijk over de uitgangspunten en processtappen. Ons participatiedoel daarom is niet volledig draagvlak creëren of bezwaren voorkomen. We willen realistisch omgaan met het feit dat we nooit iedereen tevreden krijgen. Dit vraagt ook van een gemeenteraad om het proces in zijn geheel te beoordelen en niet op een individueel geval.
- Een andere landelijke trend is dat inwoners een groeiende interesse hebben in lokale kwesties en dat ze graag actief willen bijdragen aan de verbetering van hun directe leefomgeving. Inwoners zien steeds meer de waarde van samenwerking met de gemeente en andere lokale organisaties om gezamenlijke doelen te bereiken. Dit leidt tot meer co-creatie en gezamenlijke initiatieven. In onze gemeente zien we dit nog niet terug. Ook van het Right to Challenge (uitdaagrecht) is nog geen gebruik gemaakt in onze gemeente.
- De invoering van de Omgevingswet heeft geleid tot een grotere nadruk op participatie. Gemeenten zijn verplicht om inwoners en andere belanghebbenden vroegtijdig te betrekken bij ruimtelijke projecten en plannen. Dit is ook een van de aanbevelingen uit ons in 2021 vastgestelde participatiebeleid en waar we afgelopen jaren uitvoering aan gaven.
- Verder is er groeiende aandacht voor het betrekken van het stille midden (die hun stem niet laten horen) en doelgroepen zoals jongeren, ouderen, mensen met een migratieachtergrond en mensen met een beperking. Door het betrekken van die groepen krijgen gemeenten een beter algemener beeld hoe inwoners tegen een plan aankijken. Dit zorgt voor een breder scala aan perspectieven en ideeën. Wel merken wij dat het lastig is om deze groepen te bereiken en om hen te bewegen hun ideeën te delen.
- De inzet van zogenoemde burgerberaden lijkt aan populariteit af te nemen. Niet zozeer in aantal, in potentie zijn het waardevolle initiatieven. Het blijkt echter lastig om de resultaten van deze vorm van participatie te benutten in de praktijk.
- Gemeenten hebben verder te maken met financiële beperkingen, wat invloed heeft op de middelen die beschikbaar zijn voor participatietrajecten. Dit vraagt om creatieve oplossingen en samenwerking met andere partijen. En onze kritische blik op of en hoe we participatie inzetten. Tegelijkertijd zien we dat het doorlopen van de verschillende stappen in ons proces essentieel is voor het behalen van onze doelen.

Participatie, waar ook informeren onder valt, is cruciaal en draagt bij aan het succes van een project. De kosten voor participatie, los van 'out of pocket'-kosten voor bijvoorbeeld zaalhuur, zijn niet of nauwelijks te extraheren uit de proceskosten om tot nieuw beleid of gebiedsontwikkeling te komen. Valt een brief naar inwoners onder of een bericht in Nieuwkoop Nieuws (informeren is ook participeren) of hoort dat bij het proces? De scheidslijn hierin is dun en lastig te trekken. Elke stap draagt bij aan het uiteindelijke resultaat. Daarnaast zien we een duidelijk verschil in de inzet van middelen als we de participatie samen met externe partners oppakken. Er is dan vaak meer financiële ruimte om activiteiten uitgebreider op te pakken.

3.3 STILLE MIDDEN

We zien bij participatieprocessen dat tegenstanders vaak meer inbreng hebben. Dat is overal zo. Tegenstanders voelen vaak namelijk een sterkere urgentie om hun stem te laten horen omdat ze bezorgd zijn over de mogelijke negatieve gevolgen van een project. Dit motiveert hen om actiever deel te nemen aan het participatieproces en mede-belanghebbenden te mobiliseren.

Er is echter ook een grote groep belanghebbenden die geen sterke mening heeft over een project of erop vertrouwt dat de gemeente een goede beslissing neemt. Ze voelen minder de behoefte om actief deel te nemen aan het proces. Deze groep noemen we het stille midden. Ook al laten ze niet van zich horen; ze hebben wel een groot belang. Het is lastig om deze groep te activeren, om daarmee een ander geluid op te halen dan het geluid van de tegenstanders.

Datzelfde geldt voor de voorstanders van een project. Ze vinden hun steun vaak vanzelfsprekend en veronderstellen dat hun inbreng minder of niet nodig is.

Als alleen tegenstanders zich laten horen in een participatieproces, kunnen er verschillende negatieve gevolgen zijn:

- Er kan een vertekend beeld ontstaan van de werkelijke mening van de belanghebbenden. Dit kan leiden tot besluiten die niet representatief zijn voor de meerderheid van de inwoners.
- Besluiten die voornamelijk zijn gebaseerd op de input van tegenstanders kunnen het draagvlak onder de bredere bevolking verliezen. Dit kan leiden tot weerstand en ontevredenheid bij degenen die niet hebben deelgenomen aan het proces.
- Voorstanders en het stille midden kunnen waardevolle ideeën en suggesties hebben die het project kunnen verbeteren. Als hun stem niet wordt gehoord, worden deze kansen gemist.

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Er gaat veel goed. De visie en uitgangspunten van ons participatiebeleid van 2021 zijn een goede en stabiele basis om op voort te bouwen. De aanbevelingen uit dit beleid zijn goed opgepakt. Daarmee ligt er een stevige basis om onze participatie nog verder te ontwikkelen.

We participeren veel. Steeds vaker al in een vroeg stadium. Dat levert goede ideeën, wensen en aandachtspunten op om mee te nemen bij het verder ontwikkelen van de plannen. Inwoners en andere belanghebbenden zijn zeer betrokken. Met ons digitale participatie platform Denkmee.Nieuwkoop bereiken we 18 procent van onze inwoners. Dat zijn er bovengemiddeld veel in vergelijking met andere gemeenten.

Tegelijkertijd is het belangrijk om te blijven leren en ontwikkelen om te blijven aansluiten bij de veranderde wereld om ons heen. Onder de Omgevingswet blijft participatie belangrijk. Ook zien we dat de maatschappij verhardt en polariseert. Daarnaast blijft het lastig om een vaak grote groep mensen die achter de plannen staan, jongeren of andere doelgroepen (het stille midden) een stem te geven. Die laten minder van zich horen, maar ze hebben wel een belang dat we in de besluitvorming moeten meewegen. Verder zijn er landelijke ontwikkelingen die niet bijdragen aan het vertrouwen van inwoners in de overheid. Daarop hebben we niet veel invloed, maar dat betekent niet dat we helemaal niks kunnen doen.

De volgende aanbevelingen helpen de basis verder te verstevigen en uit te bouwen:

- Het is het belangrijk om inwoners en belanghebbenden in een vroeg stadium te betrekken om plannen beter te maken en hen onderdeel te maken van de keuzes en dilemma's waar we tegenaan lopen. In 2024 zijn veel medewerkers getraind in de participatiewerkwijze Factor-C voor omgevingsgericht werken en communiceren. Om de continuïteit te borgen blijven we de organisatie hierin trainen. Hiermee verankeren we onze brede scope van het betrekken van de totale samenleving in gemeente Nieuwkoop bij ontwikkelingen. Factor-C positioneert communicatie- en participatie in het hart van onze organisatie en de projecten die we uitvoeren. Het is een methode met een maatwerk-aanpak voor stakeholders per fase en per mijlpaal. Met deze aanpak blijven we kritisch beoordelen of en wanneer participatie echt nodig is, toegevoegde waarde biedt en zorgen we voor duidelijke kaders en doelen van de participatie. Deze aanpak zorgt ervoor dat de participatie doeltreffend, doelmatig en proportioneel is.
- Door omgevingsgericht te werken via de Factor C methode wordt de participatie structureel geëvalueerd. Een vervolg stap is om de geleerde lessen breder te delen. Het verdient aanbeveling dit organisatie breed te borgen.
- De Omgevingswet hecht belang aan participatie. De vorm is vrij, maar er is wel een inspanningsverplichting. Enkel participatie organiseren is dus niet meer voldoende. Het is belangrijk goed bij te houden wat er aan participatie is gedaan, wat er tijdens de participatie is opgehaald, vast te leggen wat ermee is gedaan en dit terug te koppelen aan belanghebbenden. Afgelopen jaren hebben we hierin stappen gezet. We haalden waardevolle informatie op en namen dit zeker mee in de verdere uitwerking van de plannen waar dit mogelijk was. We vergaten echter nog wel eens dat goed terug te koppelen. Een goede terugkoppeling is belangrijk omdat het bijdraagt aan betrokkenheid, transparantie en vertrouwen. Om dit te borgen is een aanbeveling om in basis standaard participatieverslagen te maken en te publiceren. En een participatielogboek bij te houden en hier een format voor te ontwikkelen.

Als er vooraf aan een raadsvoorstel is geparticipeerd, kunnen deze documenten onderdeel zijn van raadsvoorstellen en -besluiten.

- Doelgroepen, zoals jongeren en het stille midden, bereiken die wel een belang hebben, maar niet zo snel van zich laten horen vraagt om extra inspanning. Per project, fase en mijlpaal is het belangrijk een afweging te maken of deze inspanning toegevoegde waarde heeft.
- Door toenemend bezwaar vanuit individueel belang (bijvoorbeeld uitzicht) vertraagt of blokkeert steeds vaker het algemeen belang (bijvoorbeeld woningbouw). Dat leidt steeds meer tot verlies/verlies-situaties met kostbare vertragingen en suboptimale plannen. Soms maar door een enkele inwoner ingezet, terwijl de meerderheid van de inwoners graag wil dat de plannen doorgaan en juridisch bezwaar/beroep vaak in het voordeel van het algemeen belang uitvalt. Goede participatie kan bijdragen aan draagvlak, maar we moeten realistisch omgaan met het feit dat we nooit iedereen tevreden krijgen. Dit vraagt ook van een gemeenteraad om het proces in zijn geheel te beoordelen en niet op een individueel geval. Bij besluitvorming is het van belang de persoonlijke zienswijze van bijvoorbeeld een inspreker met een groot eigenbelang af te zetten tegen het totale participatietraject dat is gevoerd (de zienswijze van alle verschillende belanghebbenden) en het algemeen maatschappelijk belang van een dossier en de beslissing te baseren op objectieve criteria en feiten. Het verdient aanbeveling met elkaar in gesprek te gaan hoe hiermee om te gaan.
- De samenwerking met ingehuurde externe partners is waardevol bij participatiebijeenkomsten. Inwoners en andere belanghebbenden zien de externe partner vaak als specialist en daarmee een waardevolle toevoeging op de algemene informatie. Dit pleit ervoor om waar mogelijk de participatie op te pakken met onze samenwerkingspartners.
- Omdat we veel waarde hechten aan omgevingsgericht werken delen we onze visie en uitgangspunten op participatie en onze dienstverlening met externe initiatiefnemers met de verwachting dat zij dit voortzetten. We streven daarbij naar een nauwe samenwerking om elkaar te versterken. Er is echter geen procedurele dwang mogelijk¹⁰.
- Op 1 januari 2025 is de Wet versterking participatie op decentraal niveau in werking getreden. Onze participatieverordening is in februari 2023 vastgesteld en voldoet al aan deze nieuwe wet. Tijdens deze evaluatie is echter gebleken dat ons participatiebeleid, de verordening en de werkwijze in de praktijk niet helemaal in lijn zijn met elkaar. Er zit een verschil in rollen en verantwoordelijkheden en in het doel van participatie. De verordening beschrijft meer een formeel standaard besluitvormingsproces, terwijl ons participatiebeleid en onze werkwijze uitgaat van maatwerk en samenwerking. Dit vraagt nog aandacht om dit verder op te pakken. Daarbij kijken we naast de participatieverordening en het participatiebeleid ook meteen naar de Participatiewijzer, de participatieleidraad en het Strategisch Kader communicatie, participatie en dienstverlening zodat alle stukken en de werkwijze in de praktijk met elkaar in lijn zijn.
- Participatie is nu een gedeelde verantwoordelijkheid binnen de organisatie. Dat sluit aan bij het belang om als organisatie omgevingsgericht te werken. In de praktijk leidt het tot verschillen in aanpak en tempo. Om de kwaliteit en samenhang te versterken, kan het wenselijk zijn de regie op participatie centraal te beleggen, zodat participatie structureel en eenduidig wordt geborgd in onze werkprocessen.

¹⁰ Zoals het er nu uitziet kan de Raad van State louter procedureel toetsen aan participatie, namelijk of en hoe inwoners in het besluitvormingsproces zijn betrokken en hoe de resultaten daarvan zijn verwerkt, en niet inhoudelijk. Belanghebbenden kunnen zich dus niet succesvol beroepen op de kwaliteit van participatie bij de totstandkoming van een Omgevingsbesluit.

- De impact van de wijzigingen in het omgevingsplan door het harmoniseren, actualiseren en dereguleren van regelgeving zijn naar verwachting minder groot dan wijzigingen door nieuw beleid of gebiedsontwikkeling. Daarom geven we de voorkeur aan een praktische aanpak van deze participatie. Deze aanpak bestaat minimaal uit communicatie over de wettelijke procedures en termijnen van kennisgeving tot besluit.
- Een belangrijk onderdeel van omgevingsgericht werken is het in beeld hebben van alle belanghebbenden en weten wat er speelt. Om hiermee efficiënt om te gaan, werken we aan een intern document Ken je Kern. Hierin brengen we per kern in beeld: de op dat moment bekende belanghebbenden, wat er leeft, de belangrijkste data en een stukje historie. Zo borgen we dat we bij nieuwe projecten goed aansluiten bij de betreffende kern/omgeving. En hoeven collega's bij een nieuw project niet steeds opnieuw hetzelfde huiswerk te doen. Dit document wordt continu aangevuld met nieuwe relevante informatie voortkomend uit nieuwe projecten en processen.

4.2 PLAN VAN AANPAK

Uit de evaluatie concluderen we dat we met ons participatiebeleid dat in 2021 is vastgesteld en het oppakken van de aanbevelingen daaruit een goede basis ligt om omgevingsgericht werken goed in te bedden in onze organisatie. Landelijke, regionale en maatschappelijke ontwikkelingen, denk aan de Omgevingswet, polarisatie en dalend vertrouwen vragen tegelijkertijd om een verdere doorontwikkeling van dit beleid. We adviseren om de in 4.1 genoemde aanbevelingen te borgen in een update van het participatiebeleid (2021) en deze aanbevelingen in 2025/2026 uit te rollen in de organisatie.

BIJLAGE 1

PROJECTEN MET PARTICIPATIE IN 2022-2024

Globaal overzicht van projecten waarbij we geparticipeerd hebben

	2022				2023				2024							
	Kwartaal				Kwartaal				Kwartaal							
Project	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	Participatie- middelen offline	Denk- mee	Participatie - methode op Denkmee	Opkomst/ reacties (totaal)	Resultaat participatie
BOR																
Inrichting Korteraarseweg noord en zuid									x	x	x	Brief	x	Vragenlijst	125	Eerste inventarisatie
Evaluatie hondenlosloopgebied Park Buytewech								x				Bijeenkomst in het park	x	Vragenlijst	180	Keuze gemaakt o.b.v. feedback
Fietspad dijk Nieuwveen						x						Gesprekken	x	Vragenlijst	220	Geadviseerd geen vervolg te geven aan dit idee
Geerweg Ter Aar	x	x	x	x	x	x	x	x				Inloopbijeenkomst Gesprekken met klankbordgroep en dorpsraad Langeraar Poll/enquête via de bouwapp			20-250	Definitief ontwerp aangepast
Dr.A.Schweitzerstraat Ter Aar									x			Inloopbijeenkomst			40-50	Definitief ontwerp aangepast
De Schepegaten									x			Inloopbijeenkomst BouwApp			40-60	Enkele kleine aanpassingen
Rietlanden Nieuwkoop										x		Inloopbijeenkomst			150	Nog niet bekend
Hertog van Beijerenstraat Ter Aar	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Gesprekken met bewoners en ondernemers Inloopbijeenkomst			20-50	Ontwerp aangepast
Oude Nieuwveenseweg Nieuwveen	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Inloopbijeenkomst Gesprekken met klankbordgroep en dorpsraad Nieuwveen			100	Ontwerp aangepast
Nieuwveenseweg Nieuwkoop	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Inloopbijeenkomst Stemmen via extern platform Participatie via extern ingenieursbureau			onbekend	Keuze gemaakt voor voorkeurs - variant deelnemers
Verkeer IKC de Vaart Ter Aar	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Gesprekken met bestuur IKC de Vaart			5	Ontwerp aangepast
Zuideinde Nieuwkoop					x	x	x	x	x	x	x	Gesprekken met klankbordgroep			40	Nog niet bekend

Aalscholverlaan Ter Aar	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Inloopbijeenkomst			onbekend	Ontwerp aangepast
Hazeweg en Klaverveld Nieuwveen	x	x	x	x	x	x	x	x	x				Brief			onbekend	Ontwerp aangepast
Kousweg Zevenhoven						x	x	x	x				Gesprek met aanwonenden			15	Ontwerp aangepast
Vrachtwagenverbod kanaalwegen Ter Aar	x	x	x	x									Inloopbijeenkomst Gesprekken			100	Nog niet bekend
Noordeinde Zuid Noordeinde	x	x	x	x										x	Reageren	10	Enkele kleine aanpassingen
Sport- en beweegplek Nieuwkoop (Ladderhaak)	x	x	x	x	x	x	x	x	x				Bijeenkomst	x	Reageren + stemmen	80	Deelnemers kiezen ontwerp speelplek
Speelplek Meester Jonkerpad													Bijeenkomst Gesprekken leerlingenraad Stemmen via school			485	Deelnemers kiezen ontwerp speelplek
Speelplek Bernhardlaan Nieuwkoop												x		x	Reageren + stemmen	65	Deelnemers kiezen ontwerp speelplek
Natuurspeeltuin Nieuwkoop														x	Reageren + stemmen	115	Deelnemers kiezen ontwerp speelplek
Sporttoestellen Meijstrand Nieuwkoop														x	Reageren + stemmen	90	Deelnemers kiezen ontwerp speelplek
Speelplek Hazelaarstraat Ter Aar														x	Stemmen	35	Deelnemers kiezen ontwerp speelplek
Speelplek Wilhelminalaan Nieuwkoop														x	Stemmen	70	Deelnemers kiezen ontwerp speelplek
Speelplek De Zeelt Nieuwkoop	x	x	x	x									Gesprek met kinderen en ouders Ontwerpen Stemmen			onbekend	Deelnemers kiezen ontwerp speelplek
Speelplek Beerstratenlaan Nieuwkoop	x	x	x	x									Online stemmen			onbekend	Deelnemers kiezen ontwerp speelplek
Speelplek Anemenonstraat Noorden	x	x	x	x									Stemmen via school Gesprek met de BUN (jongerenwerk)			50-100	Deelnemers kiezen ontwerp speelplek
Speelplek Klinkhamer Nieuwkoop	x	x	x	x									Gesprek met kinderen en ouders Ontwerpen Stemmen			20-50	Deelnemers kiezen ontwerp speelplek
Speelplek Lijsterlaan Nieuwveen	x	x	x	x									Gesprekken wijk	x	Stemmen	55	Deelnemers kiezen ontwerp speelplek
MO																	

Subsidiebeleid									x	x		Enquête onder verenigingen Bijeenkomst Inloop voor verenigingen	x	Vragenlijst	65	Input meegewogen in beleid
Alcoholbeleid					x				x	x		Informatieavond raad Gesprekken Meeleesronde	x	Praatplaat	200	Input meegewogen in totstandkoming nota en beleid
Regenboog agenda				x								Bijeenkomst				Ideeën meegenomen
Crisisnoodopvang De Vliet Zevenhoven			x									Bijeenkomst			30	COA gevraagd om gezinnen te plaatsen
Inloopspreekuur crisisnoodopvang			x									Wekelijkse inloop bij IKC Diamant				Draagvlak bij omwonenden is vergroot
Evenementenbeleid									x				x	Vragenlijst	285	Input meegewogen in beleid
Ideeënmarkt						x							x	Forum	25	13 vd 27 initiatiefnemers uitgenodigd voor Ideeënmarkt
Veiligheid en handhaving				x									x	Vragenlijst	480	Input meegewogen in beleid
Scheve Huisjes							x	x	x	x	x	Huisbezoeken Bijeenkomsten			20	-
Cultuurbeleid	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Inventarisatie gesprekken culturele organisaties Bijeenkomsten	x	Vragenlijst	90	Input meegewogen in beleid Input meegewogen in totstandkoming nota
ROG																
Beleidskader zonne-energie	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Bijeenkomsten Swipocratie Klankbordgroep RES Sectortafels GCN/VON	x	Reageren	1100	Input meegewogen in beleid Input voor advies college
Nieuw zwembad		x							x	x		Dialogosessies Bijeenkomst	x	Stemmen	30	Input meegewogen in locatiekeuze Input voor Programma van Eisen

Ontwikkeling centrum Langeraar (supermarkt en verenigingen)											x	x	Bijeenkomsten			320	Inventarisatie wensen en aandachtspunt en Aanpassingen op inrichting buitenruimte
Ontwikkeling centrum Nieuwkoop	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Werkgroepen			30	Aanpassing van het plan
Ontwikkeling centrum Nieuwveen - Weteringplein	x	x	x	x	x	x	x	x					Webinars Informatieavonden Werkateliers			50-120 per sessie	Inventarisatie wensen en aandachtspunt en
Straatnamen Buytwech-Noord												x		x	Stemmen	165	Keuze gemaakt
Flexwoningen Ter Aar Noordoost											x		Bijeenkomsten			35	Aanpassingen van het plan
Flexwoningen Teylersplein									x				Bijeenkomsten			30	Aanpassingen van het plan
Flexwoningen algemeen							x							x	Vragenlijst	222	Input gebruikt bij onderzoeksrapport naar mogelijkheden voor flexwoningen
De kleine verwondering (Nieuwveen)												x	Inloopbijeenkomst Webinar	x	Vragenlijst		Inventarisatie wensen en aandachtspunt en
Tochtpad Noordeinde				x									Evaluatie participatieproces	x	Vragenlijst	22	Lessen geleerd
Land van Koppen (Noorden)				x	x	x	x						Interne startup Externe startup Raadsavond Gesprekken ondernemers en scholen Bijeenkomst	x	Vragenlijst	170	Ophalen informatie in- en extern Alternatief voorstel
Dorpshart Ter Aar			x	x	x	x	x	x	x				Bijeenkomsten Bijeenkomst vastgoedeigenaren Gesprekken	x	Forum	300	Informereren Input ophalen en verwerkt
Ter Aar Vernieuwd Verbonden (scholenlocatie)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Bijeenkomsten			120	Informereren Aanpassen van het bestemmingsplan en inrichting openbare ruimte
Teylerspark II	x	x	x	x	x	x	x	x					Bijeenkomsten Brieven			20	Aanpassen van bestemmingsplan Informereren

Hart van Vrouwenakker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Informatie avonden Inspraakavonden Nieuwsbrieven	x	Vragenlijst	340	Informereren Input ophalen en verwerkt
Woonzorgvisie								x	x				Bijeenkomsten Meeleesronde			34	Informereren Input ophalen en verwerkt Aanpassen van de visie
IKC Het Veen (Nieuwveen)		x			x	x							Bijeenkomsten	x		240	Informereren Input ophalen Opmerkingen meegenomen in het proces Aanpassingen stedenbouwkun- dig kader Aandachtspunt en meegenomen in VO/DO
IKC De Poel (Langeraar)	x					x	x						Bijeenkomsten			210	Betrokkenheid vergroot Informereren en input ophalen Aanpassen plannen
IKC De Sluis (Woerdense Verlaat)		x	x							x	x		Informatieavonden Keukentafelgespre- kken	x		210	Informereren Input ophalen Aanpassen plannen Terugkoppelen

BIJLAGE 2

BEOORDELING PARTICIPATIE DOOR DORPSRADEN

(De aantallen in de tabel geven aan hoeveel dorpsraden dit antwoord hebben gegeven)

Vindt u dat wij u als dorpsraad over het algemeen voldoende betrekken bij onze projecten en beleid?	Te weinig 2	Precies goed 3	
Kunnen we het meedenken over projecten voor u verbeteren?	Ja 5	Nee 0	
Hoe vaak bent u als dorpsraad in 2022 tot en met 2024 naar een inloopbijeenkomst geweest om te horen wat er speelt in de samenleving?	4-6 keer 2	Meer dan 7 keer 3	
Waarover dacht u als dorpsraad mee? ¹¹	Projecten gemeente breed 3	Projecten in andere kernen 2	Projecten in eigen kern 4
Als we u betrokken bij onze projecten en beleid, was het u vooraf duidelijk wat u kon verwachten?	Ja 2	Nee 3	
Is het u duidelijk geworden hoe de gemeente de verschillende (soms tegengestelde) belangen van alle betrokkenen heeft meewogen in het besluit?	Ja 3	Nee 2	
Vindt u dat de resultaten van het meedenken voldoende zijn teruggekoppeld?	Ja 2	Nee 2	Geen mening 1

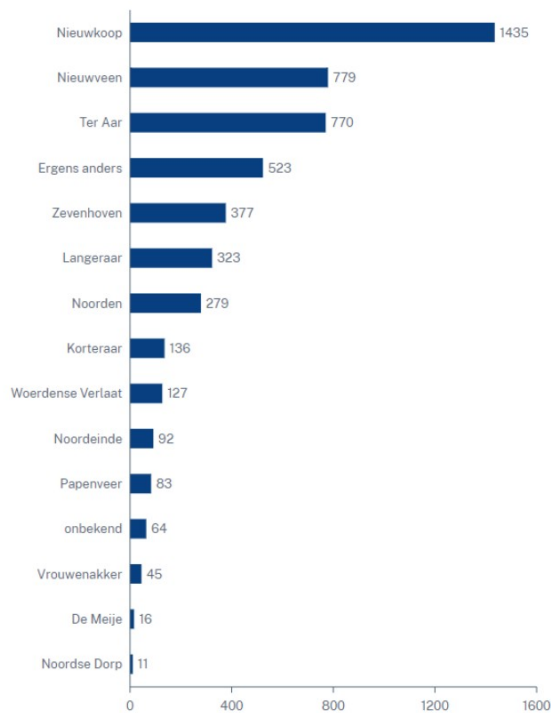
¹¹ Meerdere antwoorden mogelijk

BIJLAGE 3

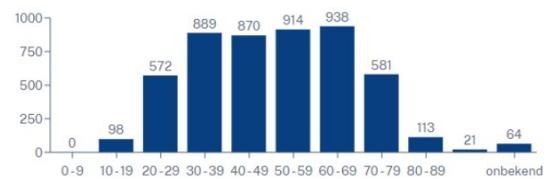
ACHTERGRONDINFORMATIE GEBRUIKERS

DENKMEE.NIEUWKOOP

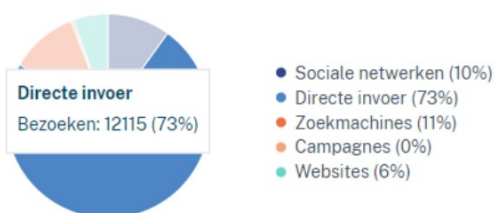
Gebruikers per geografisch gebied

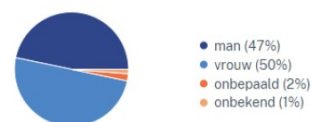
Gebruikers per leeftijd

Kanalen

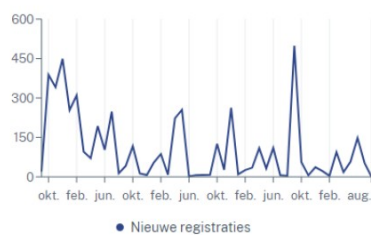
Gebruikers per geslacht

Registraties

Totale registraties
5060
Laatste 30 dagen: 52

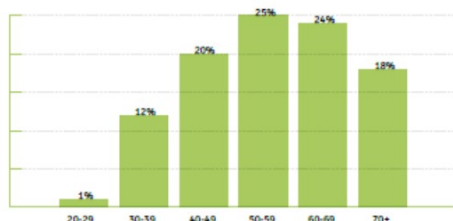
BIJLAGE 4

ONDERZOEK NAAR DE BEOORDLING EN BELEVING VAN PARTICIPATIE ONDER INWONERS¹²

Gemeente Nieuwkoop 2024 BEOORDELING EN BELEVING PARTICIPATIE

133 respondenten

Leeftijd

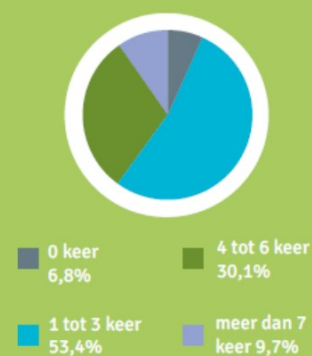

Geslacht

Hoe tevreden ben je over de participatie?

Hoe vaak denk je mee via denkmee.nieuwkoop.nl?

Gemiddeld geven jullie ons een:

6,9

Hoe vaak bezoek je een inloopbijeenkomst?

¹² In 2025 vond het onderzoek 'Waar staat je gemeente' plaats. Hierin beoordeelden ondervraagden de relatie inwoner-gemeente met een 6,5. Dit is een breder onderzoek dan deze evaluatie van ons participatiebeleid.

Redenen waarom je inloopbijeenkomsten niet bezoekt:

- Geen tijd
- Onderwerp niet relevant
- Betere alternatieven

Redenen waarom je niet meedenkt op denkmee.nieuwkoop.nl:

- Te moeilijk
- Was niet bekend
- Onderwerp niet relevant

Vind je dat de gemeente voldoende participeert?

■ Te veel	3%
■ Precies goed	57,9%
■ Te weinig	39,1%

Vind je de participatieonderwerpen duidelijk?

■ Ja	84,2%
■ Nee	9,8%
■ Niet meegedacht	6,0%

Vind je dat de gemeente de resultaten voldoende terugkoppelt?

■ Ja	39,1%
■ Nee	40,6%
■ Niet meegedacht	3,8%
■ Geen mening	16,5%

Nieuwkoop	29%
Nieuwveen	18%
Ter Aar	17%
Zevenhoven	9%
Noorden	9%
Korteraar	8%
Langeraar	5%
Woerdense Verlaat	2%
Noordeinde	1%
Papenveer	1%
Noordse Dorp	0%
Vrouwenakker	0%
De Meije	0%

BIJLAGE 5

ONDERZOEK NAAR DE BEOORDELING EN BELEVING VAN PARTICIPATIE ONDER DE GEMEENTERAAD

Gemeente Nieuwkoop BEOORDELING EN BELEVING PARTICIPATIE

13 respondenten

7,6 gemiddelde beoordeling

Hoe vaak bent u in de periode van 2022 tot 2024 naar een bijeenkomst geweest om te horen wat er speelt in onze gemeente?

- 1 - 3 keer
- 4 - 6 keer
- meer dan 7 keer

Was het voor u vooraf duidelijk wat u kon verwachten?

- ja
- nee
- geen mening

Vindt u dat de resultaten van het meedenken voldoende zijn teruggekoppeld aan inwoners en andere belanghebbende?

- ja
- nee
- geen mening

Is het u over het algemeen duidelijk hoe de organisatie de verschillende (soms tegengestelde) belangen van alle betrokkenen heeft meegewogen in het advies?

- ja
- nee
- geen mening

Vindt u dat wij u als gemeenteraad genoeg betrekken bij onze projecten en beleid?

- precies goed
- te weinig

Voor veel gemeenteraden is het soms best een dilemma hoe om te gaan met insprekers met vaak een individueel belang. Tegelijkertijd is er al participatietraject geweest met de vele stemmen van inwoners. Daarnaast wil een raad het in perspectief zetten van het algemeen belang van de samenleving. Ervaart u als raad dat ook zo?

- ja
- nee

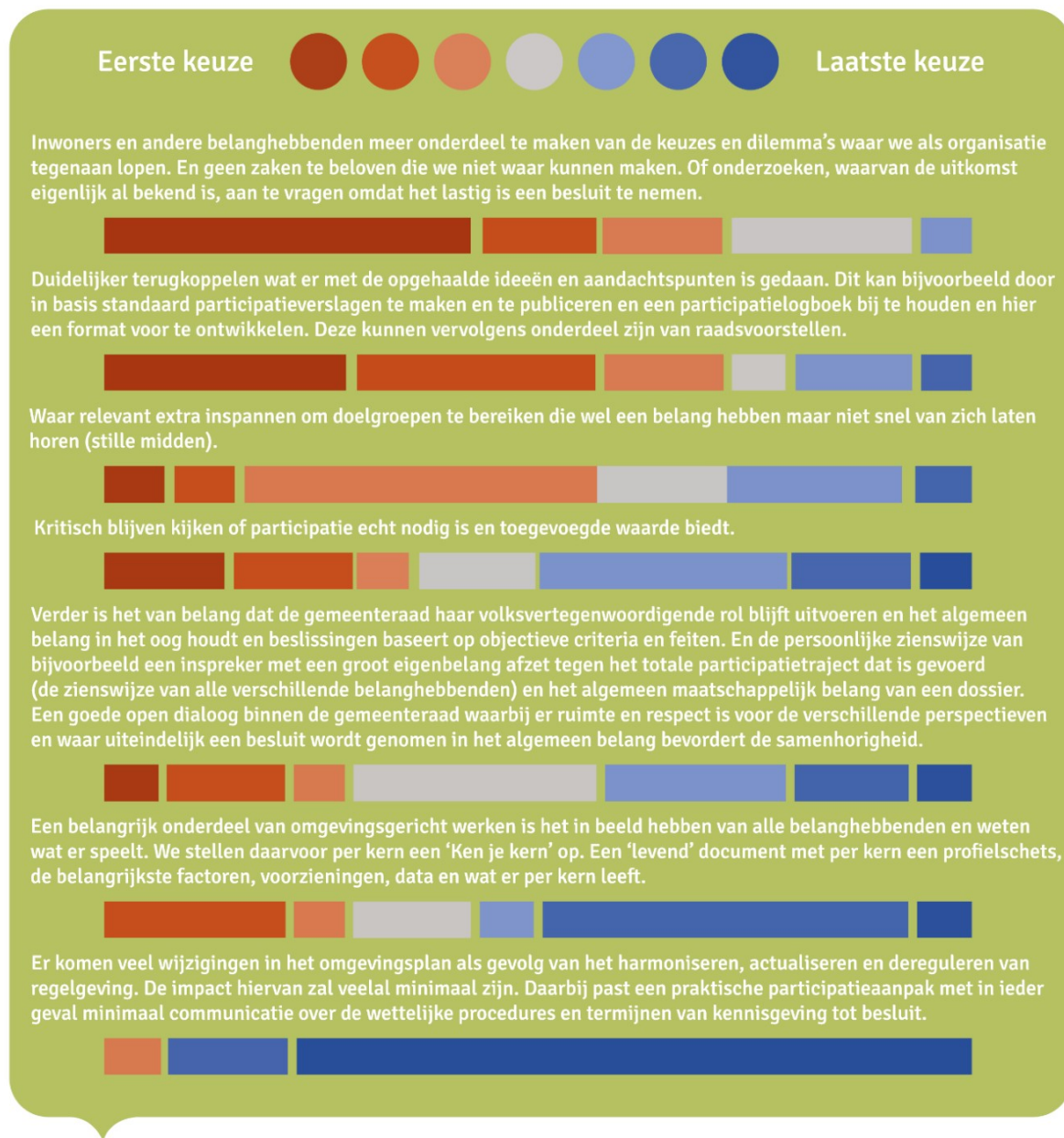
Staat u nog steeds achter het door u in 2021 vastgestelde participatiebeleid?

- ja
- nee
- geen mening

Uit de evaluatie komen aanbevelingen.
Welke vindt u het belangrijkste en welke minder? *

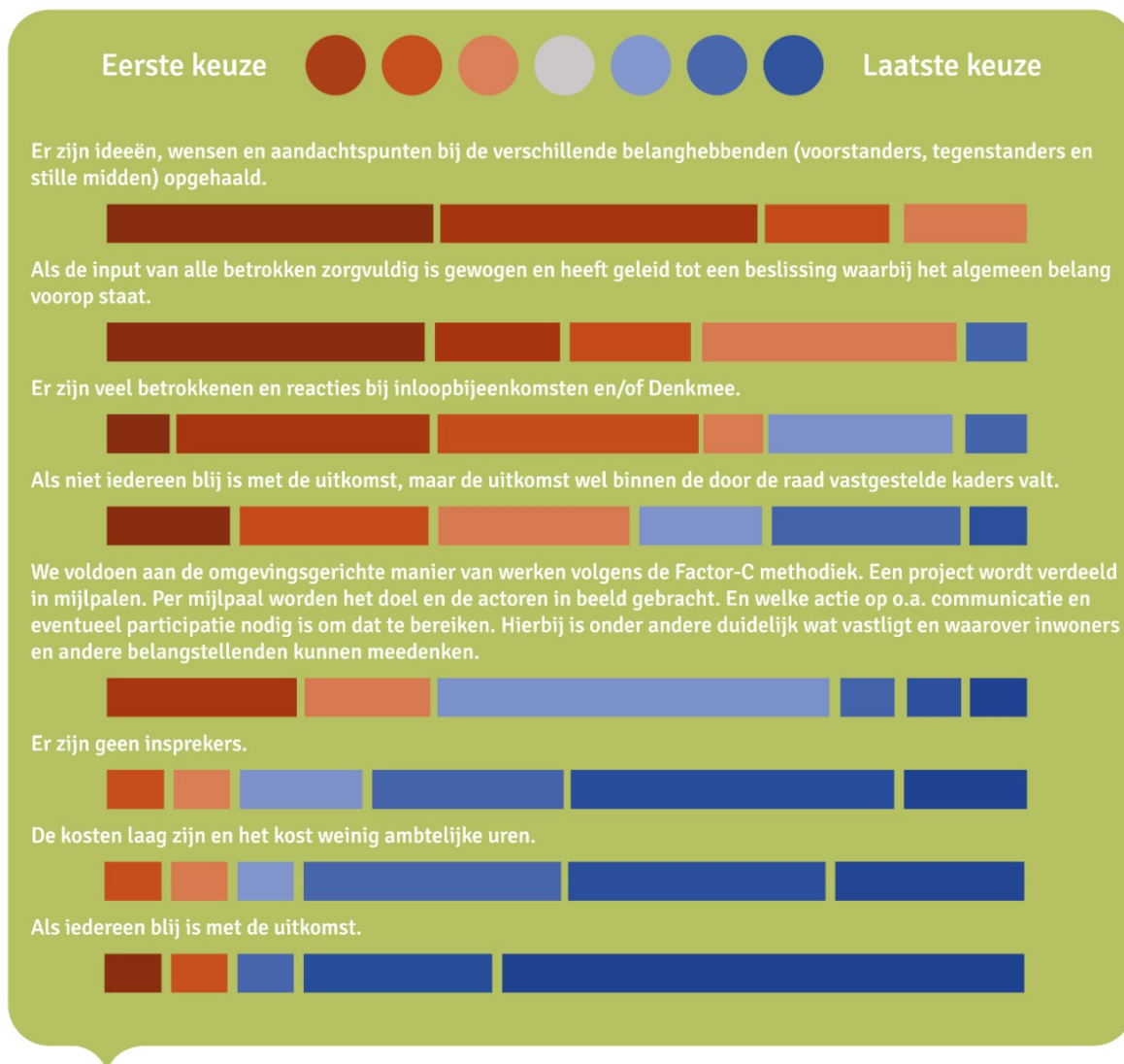

*De balk geeft aan hoe vaak de betreffende aanbeveling als belangrijkste of minst belangrijk is geselecteerd.

Welke criteria zijn voor u belangrijk om te bepalen of een participatieproces doelmatig, doeltreffend en proportioneel is? *

*De balk geeft aan hoe vaak de betreffende aanbeveling als belangrijkste of minst belangrijk is geselecteerd.

